

Jakie zmiany są pilnie potrzebne w Czystym Powietrzu

1. Podniesienie maksymalnych poziomów dotacji i urealnienie kosztów kwalifikowanych

Przez ostatnie trzy lata dotacje zostały w dużej części „zjedzone” przez inflację. Ceny niektórych materiałów poszły do góry nawet dwukrotnie. Według badań Instytutu Ekonomii Środowiska, między sierpniem 2020 a styczniem 2022 ceny styropianu grafitowego wzrosły o 105%. W samym tylko 2021 r. średnia cena ocieplenia domu warstwą styropianu 15 cm wzrosła o 34% z 149 na 199 zł/m².

Ceny w Czystym Powietrzu (tzw. koszty kwalifikowane) nie były aktualizowane od początku funkcjonowania programu tj. od 2018 r. Oznacza to, że obecnie za dotację z Czystego Powietrza zrobimy nawet dwa razy mniej (np. ocieplimy dwukrotnie mniejszą powierzchnię ścian zewnętrznych) niż w 2018 r. Podobnie duże wzrosty cen odnotowano przy instalacjach źródeł ciepła.

Według zaleceń ekspertów potrzebne jest pilne urealnienie kosztów kwalifikowanych w programie Czyste Powietrze.

Urealnienie to powinno również dotyczyć maksymalnych poziomów dotacji dla wszystkich grup beneficjentów tj. korzystających z (i) podstawowego poziomu dofinansowania, (ii) podwyższonego poziomu dofinansowania i (iii) najwyższego poziomu dofinansowania.

2. Pilne urealnienie progów dochodowych kwalifikujących do poszczególnych poziomów dofinansowania w Czystym Powietrzu,

tj. poziomu podstawowego (30-procentowa dotacja), podwyższonego (60-procentowa dotacja) i najwyższego (90-procentowa dotacja).

Inflacja powoduje, że spadły realne dochody gospodarstw domowych. Do podwyższonego poziomu dotacji kwalifikują się osoby zarabiające miesięcznie mniej niż:

- a) 1564 zł w gospodarstwie wieloosobowym,
- b) 2189 zł w gospodarstwie jednoosobowym.

Do najwyższego poziomu kwalifikują się osoby zarabiające miesięcznie mniej niż:

- a) 900 zł w gospodarstwie wieloosobowym,
- b) 1260 zł w gospodarstwie jednoosobowym.

Co proponuje Czyste Powietrze Plus od 15.07.2022 r.

Propozycje MKiŚ nie odpowiadają na te potrzeby

Podniesiono jedynie maksymalny poziom dofinansowania dla beneficjentów uprawnionych do podwyższonego i najwyższego poziomu dofinansowania. Należy zaznaczyć, że około 70% beneficjentów nie kwalifikuje się do podwyższonych poziomów dotacji. Dla nich nie podniesiono maksymalnego poziomu dotacji.

Wbrew zaleceniom ekspertów nie dokonano zmian w kosztach kwalifikowanych.

Konieczne jest więc podniesienie maksymalnego poziomu dotacji również w grupie beneficjentów kwalifikujących się do podstawowego poziomu dofinansowania.

Koszty kwalifikowalne, a tym samym maksymalne poziomy dotacji do poszczególnych kategorii inwestycji (wymiana źródła ciepła, ocieplenie domu) pozostaną po 15.07 na niezmienionym poziomie, pomimo realnego wzrostu cen tych produktów na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Czyste Powietrze Plus nie podnosi progów dochodowych

3. Większe wsparcie dla poprawy efektywności energetycznej

Źle ocieplony dom (130 m²) zużywa ok. 6 ton węgla/rok, przyzwoicie ocieplony dom - 3 tony węgla/rok, bardzo dobrze ocieplony nawet mniej niż jedną tonę. Gdyby rząd od kilku lat konsekwentnie wspierał poprawę efektywności energetycznej dziś polskie gospodarstwa domowe nie zużywałyby 9-11 milionów ton węgla rocznie tylko 5 milionów lub mniej. **Czyste Powietrze w większym stopniu powinno wspierać poprawę efektywności energetycznej. We wszystkich grupach beneficjentów należy wprowadzić wyższe dotacje do działań mających na celu ocieplenie i termomodernizację budynku.**

4. Usprawnienie procedur rozliczeniowych

Proces wypłaty dotacji w Czystym Powietrzu jest bardzo długi. Beneficjenci skarżą się na wielomiesięczne oczekiwanie na wypłatę dotacji przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska. **Konieczne jest skrócenie obsługi wniosków o płatność i znaczące przyspieszenie wypłaty przez Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska**

5. Prefinansowanie dla najuboższych

Najubożsi są faktycznie wykluczeni z programu, gdyż nie mają gotówki, żeby dokonać inwestycji (dotacje w Czystym Powietrzu mają charakter refundacyjny). Konieczne jest wdrożenie systemu prefinansowania dla najuboższych, obejmującego również tych, którzy dokonują inwestycji metodą gospodarczą (czyli np. ocieplają domy we własnym zakresie, a potrzebują pieniędzy na materiały).

6. Bon na audyt energetyczny

Polski Alarm Smogowy zaproponował, żeby każde gospodarstwo domowe, które kwalifikuje się do dodatku ostonowego wprowadzonego ustawą z dnia 17.12.2021 o dodatku ostonowym otrzymało darmowy bon na audyt energetyczny. Dzięki niemu będzie można zlecić ekspertyzę, która wskaże ile energii zostanie zaoszczędzone jeśli przeprowadzone zostaną prace termomodernizacyjne.

7. Ogólnopolska kampania społeczna promująca efektywność energetyczną i wymianę kopciuchów. Taka kampania w dobie kryzysu energetycznego powinna zastąpić kampanię dotychczas prowadzoną przez MKiŚ „Zadbaj o swój kawałek nieba”. W tym roku budżet kampanii promujących Czyste Powietrze ma wynieść 14 milionów złotych.

Czyste Powietrze Plus nie wprowadza zmian, które premiowałyby podnoszenie efektywności energetycznej domów.

Wszystko wskazuje na to, że Czyste Powietrze Plus nie zaadresuje tego problemu

MKiŚ zaproponowało system przedpłat na konto firm wykonawczych w kwocie pokrywającej do 50% kosztów. Nie znamy jeszcze szczegółów więc ciężko odnosić się do systemu przedpłatowego. Natomiast już teraz wiemy, że propozycja MKiŚ nie rozwiązuje problemu tych gospodarstw, które ocieplają domy metodą gospodarczą. Wg naszych szacunków w niektórych regionach to nawet 30% gospodarstw domowych (one nie dostaną pieniędzy na prefinansowanie).

W przypadku instalatorów źródeł ciepła wystarczyłoby znacząco usprawnić system wypłat przez WFOŚiGW. W przeszłości przy dobrze funkcjonujących systemach instalatorzy sami prefinansowali inwestycje mając pewność szybkiego uzyskania zwrotu dotacji.

Mimo zapowiedzi Pani Minister Moskwy, że taki bon zostanie uruchomiony, wciąż nie znamy daty kiedy będzie on dostępny.

Brakuje kampanii społecznej promującej poprawę efektywności energetycznej domów i uświadamiającej, że ocieplenie domów może w znaczącym stopniu przyczynić się na zmniejszenie zużycia energii cieplnej, a tym samym rachunków za ogrzewanie.